

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра публічного та приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

для студентів

спеціальності	081 Право
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	081.00.01 Право

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра публічного та приватного права
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 25/13/20
Київ 2020

Київ – 2020

Розробники:

Байталюк Ольга Михайлівна, старший викладач кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Байталюк Ольга Михайлівна, старший викладач кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «15» грудня 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного та приватного права (Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 081.00.01 Право 2020 р.

Гарант освітньої програми (Наталія СЕРГІЄНКО)

Робочу програму перевірено 2020 р.

Заступник декана (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Конституційне право України		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів з розподілом	1	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	104
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Конституційне право України» є оволодіння студентами фундаментальних знань про принцип сучасного українського конституціоналізму. Вивчення нормативної, навчальної та наукової літератури повинно забезпечити формування не лише теоретичних знань з дисципліни, але й практичних навичок розв'язання правових ситуацій конституційного характеру та правильного застосування чинного законодавства України. Водночас вивчення конституційного права об'єктивно сприятиме опануванню інших галузей національного права

Завдання:

- формування у студентів системних знань щодо основних понятійних категорій конституційного права України;
- правовий аналіз Конституції України та законів України, що врегульовують конституційно-правові відносини у сфері політичних, соціальних, економічних та культурних цінностей;
- теоретико-практичне опанування основоположних принципів суверенітету та народовладдя в Україні;
- вивчення правового регулювання конституційного статусу органів публічної влади.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

- ЗК3.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК10.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК11.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) –

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК9. Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.

СК10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.

Робота студентів у Центрі юридичної деонтології

Заняття в Центрі з дисципліни «Конституційне право України» проводяться на основі раціонального поєднання активних форм і методів навчання з урахуванням майбутньої практичної діяльності студентів.

Під час занять в Центрі з дисципліни кожен студент має бути готовим викласти свої міркування з обговорюваних питань і аргументовано відстоювати свою позицію, яка містить аналіз вимог чинного законодавства, науково-методичної літератури, розумну критику, вміння поєднувати теоретичний матеріал з практичною діяльністю працівників юридичної сфери.

Метою занять в Центрі є поглиблення й закріплення теоретичних знань, одержаних студентами на лекціях і за підсумками самостійної роботи.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент має знати та розуміти, вміти:

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НАРОДОВЛАДДЯ						
ТЕМА 1. Поняття та предмет конституційного права як провідної галузі права України	3	2	-	-		1
ТЕМА 2. Поняття конституції як Основного закону, її функції, принципи, юридичні властивості. Конституційний процес в Україні в 1991–1996 рр.	7	2	2	2		1
ТЕМА 3. Основні засади конституційного ладу України	3	2	-	-		1
ТЕМА 4. Всеукраїнський та місцеві референдуми і їх конституційно–правове регулювання	6	-	2	-		4
ТЕМА 5. Виборче право і виборчі системи	5	2	-	2		1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 1	26	8	4	4		8
Змістовий модуль II. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНИХ ОСІБ						
ТЕМА 6. Конституційні основи правового статусу особи і громадянина в Україні	11	4	1	4		2
ТЕМА 7. Конституційні права, свободи громадян і механізм їх захисту	7	-	1	4		2
ТЕМА 8. Інститут громадянства України	4	-		2		2
ТЕМА 9. Правовий статус іноземців і біженців в Україні. Правовий статус національних меншин	6	2	-	2		2
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 2	30	6	2	12		8
Змістовий модуль III. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ						
ТЕМА 10. Конституційний статус Верховної Ради України.	5	1	2	-		2
ТЕМА 11. Конституційний статус Президента України.	4,5	0,5	2	-		2
ТЕМА 12. Конституційний статус Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади	4,5	0,5		2		2
ТЕМА 13. Конституційна система судоустрою	6	2		2		2
ТЕМА 14. Конституційна юстиція в Україні	5	2		2		1
ТЕМА 15. Територіальний устрій та місцеве самоврядування в Україні	5	2		2		1
Модульний контроль	4					
Семестровий контроль	30					
Разом за змістовим модулем 3	64	8	4	8		10
Усього	120	22	10	24		26

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НАРОДОВЛАДДЯ						
ТЕМА 1. Поняття та предмет конституційного права як провідної галузі права України	6,5	0,5	1			5
ТЕМА 2. Поняття конституції як Основного закону, її функції, принципи, юридичні властивості. Конституційний процес в Україні в 1991–1996 рр.	6,5	0,5		1		5
ТЕМА 3. Основні засади конституційного ладу України	5,5	0,5				5
ТЕМА 4. Всеукраїнський та місцеві референдуми і їх конституційно–правове регулювання	5,5	0,5				5
ТЕМА 5. Виборче право і виборчі системи	6,5	0,5		1		5
Разом за змістовим модулем 1	30,5	2,5	1	2		25
Змістовий модуль II. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНИХ ОСІБ						
ТЕМА 6. Конституційні основи правового статусу особи і громадянина в Україні	6,5	0,5	1			5
ТЕМА 7. Конституційні права, свободи громадян і механізм їх захисту	6,5	0,5		1		5
ТЕМА 8. Інститут громадянства України	5					5
ТЕМА 9. Правовий статус іноземців і біженців в Україні. Правовий статус національних меншин	5			1		4
Разом за змістовим модулем 2	23	1	1	2		19
Змістовий модуль III. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ						
ТЕМА 10. Конституційний статус Верховної Ради України.	11,5	0,5	1			10
ТЕМА 11. Конституційний статус Президента України.	11,5	0,5		1		10
ТЕМА 12. Конституційний статус Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади	10,5	0,5				10
ТЕМА 13. Конституційна система судоустрою	11,5	0,5	1			10
ТЕМА 14. Конституційна юстиція в Україні	11,5	0,5		1		10
ТЕМА 15. Територіальний устрій та місцеве самоврядування в Україні	10					10
Разом за змістовим модулем 3	66,5	2,5	2	2		60
Усього	120	6	4	6		104

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НАРОДОВЛАДДЯ

Тема 1. Поняття та предмет конституційного права як провідної галузі права України.

Поняття, предмет та метод галузі конституційного права.
Система галузі конституційного права України: конституційно-правові інститути; конституційно-правові норми: їх особливості та класифікація.
Конституційно-правові відносини.
Джерела конституційного права України, як галузі права.
Основні поняття теми: галузь права, конституційні відносини, конституціоналізм.

Тема 2. Поняття Конституції як Основного закону, її функції, принципи, юридичні властивості.

Поняття категорії “конституція” та її сутність.
Юридичні властивості Конституції України.
Загальна характеристика структури Конституції України.
Основні поняття теми: конституція, Основний Закон, конституанта, преамбула.

Тема 3. Основні засади конституційного ладу України.

Поняття, структура та зміст конституційного ладу.
Принципи конституційного ладу України.
Розподіл державної влади в Україні.
Форма української держави.
Основні поняття теми: конституційний лад, державний лад, муніципальний лад, унітаризм, республіка, демократія.

Тема 4. Виборче право і виборчі системи.

Поняття та види виборів в Україні.
Виборчі принципи в Україні.
Загальна характеристика виборчого процесу в Україні.
Поняття та різновиди виборчих систем в Україні.
Основні поняття теми: вибори, виборча система, голосування, абсентеїзм, виборчий процес

Змістовий модуль II. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Тема 5-6. Конституційні основи правового статусу особи і громадянина в Україні. Конституційні права, свободи громадян і механізм їх захисту.

Сучасна концепція прав людини та її відображення в Конституції України.
Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.
Спеціальні правові режими реалізації прав і свобод: надзвичайний стан, військовий стан, стан тимчасової окупації.
Механізм захисту прав людини.

Основні поняття теми: права людини, свободи людини, обов'язки людини, надзвичайний стан, військовий стан, окупація.

Тема 7. Правовий статус іноземців і біженців в Україні. Правовий статус національних меншин.

Правовий статус іноземців в Україні.

Правовий статус біженців в Україні.

Правовий статус національних меншин.

Основні поняття теми: іноземець, біженець, національні меншини.

Змістовий модуль III. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

Тема 8. Конституційний механізм влади в Україні.

Місце Верховної Ради України у державному механізмі України.

Місце Президента України у державному механізмі України.

Місце Кабінету Міністрів України у державному механізмі України.

Основні поняття теми: парламент, Президент, уряд

Тема 9. Конституційна система судоустрою.

Конституційний зміст правосуддя.

Місце судових органів в конституційному механізмі влади в Україні.

Конституційні принципи судочинства.

Основні поняття теми: правосуддя, юстиція, інстанція, конституційне подання, конституційне звернення.

Тема 10. Конституційна юстиція в Україні

Конституційний Суд України його місце в системі органів державної влади.

Порядок формування та склад Конституційного Суду України.

Повноваження Конституційного Суду України.

Форми звернення до Конституційного Суду України.

Процесуальні аспекти діяльності Конституційного Суду України.

Основні поняття теми: конституційність, офіційне тлумачення, конституційне подання, конституційне звернення.

Тема 11. Місцеве самоврядування в Україні.

Поняття місцевого самоврядування;

Основні принципи місцевого самоврядування;

Система місцевого самоврядування;

Система територіального устрою України.

Основні поняття теми: централізація, децентралізація, територіальна громада, питання місцевого значення, адміністративно-територіальний устрій, анексія, область.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

для денної форми

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм.Модуль 1		Зм.Модуль 2		Зм.Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	4	4
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1	2	2
3	Відвідування практичних занять	1	2	2	6	6	4	4
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
5	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	1	10	2	20
6	Робота на практичних заняттях	10	2	20	6	60	4	40
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	2	50
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-		78		110		125
	Разом				313			
	Коефіцієнт				0,191			
	Підсумковий бал проміжного контролю				60			
	Екзамен				40			
	Підсумковий бал				100			

для заочної форми

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм.Модуль 1		Зм.Модуль 2		Зм.Модуль 3	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1			1	1
3	Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	1	1
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
5	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	1	10	1	10
6	Робота на практичних заняттях	10	1	10	1	10	1	10
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-		28		27		28
	Разом				83			
	Коефіцієнт				0,722			
	Підсумковий бал проміжного контролю				60			
	Екзамен				40			
	Підсумковий бал				100			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Конституційно-правова відповідальність вищих органів державної влади України.
2. Порядок внесення змін до Конституції України (жорсткість Основного Закону).
3. Загальна характеристика виборчого процесу в Україні.
4. Конституційний статус народних депутатів України.
5. Система розподілу державної влади в Україні.
6. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України.
7. Конституційний статус Уповноваженого верховної Ради України з прав людини.
8. Конституційний статус Центральної виборчої комісії в Україні.
9. Міжнародні стандарти прав людини та їх імплементація у Конституційне законодавство України.
10. Адміністративно-територіальний устрій України та місцеве самоврядування.
11. Конституційний статус судді суду загальної юрисдикції.
12. Конституційний порядок проведення процедури імпічменту в Україні.
13. Конституційний статус Прокуратури України.
14. Конституційне регулювання порядку реалізації права громадян на мирні зібрання.
15. Загальна характеристика політичних прав громадян України.
16. Конституційно-правовий режим надзвичайного стану.
17. Конституційно-правовий режим військового стану.
18. Конституційно-правовий режим стану тимчасово-окупованої території України.
19. Конституційне регулювання проведення референдумів в Україні.
20. Конституційна характеристика порядку натуралізації в Україні.
21. Конституційний статус іноземців в Україні.
22. Конституційно-правове регулювання статусу осіб, що потребують тимчасового захисту.
23. Конституційний статус біженців в Україні.
24. Правова характеристика статусу Конституційного Суду України.
25. Конституційний порядок прийняття законів в Україні.

Завдання:

- Підготувати доповідь до кожного питання.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням різних завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Конституційне право України» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів у формі екзамену з дисципліни здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття і предмет конституційного права України як провідної галузі права України.
2. Суб'єкти і об'єкти конституційно-правових відносин.
3. Джерела конституційного права України як галузі права.
4. Конституційно-правова відповідальність. Поняття, ознаки, суб'єкти, об'єкти.
5. Особливості конституційної відповідальності вищих органів державної влади України
6. Поняття Конституції як Основного закону, її функції, принципи, юридичні властивості.
7. Конституційні норми і конституційні інститути, їх загальна характеристика.
8. Класифікації конституцій та характеристика Основного Закону України відповідно до них.
9. Функції Конституції України.
10. Юридичні властивості Конституції України.
11. Порядок прийняття Конституції України, внесення до неї змін та доповнень.
12. Основні етапи конституційного процесу в Україні 1991-1996 рр.
13. Загальна характеристика чинної Конституції України.
14. Поняття і принципи конституційного ладу України.
15. Поняття та структура конституційного ладу України.
16. Принцип поділу державної влади: поняття і конституційне закріплення та сучасні наукові

підходи.

17. Основні засади конституційного ладу України.
18. Конституційна форма української держави.
19. Конституційні основи правового статусу громадянина в Україні.
20. Механізм захисту прав людини.
21. Поняття і принципи громадянства України. Категорії осіб, які є громадянами України.
22. Набуття громадянства України.
23. Припинення громадянства України.
24. Органи, що приймають участь у вирішенні питань громадянства і їх компетенція.
25. Поняття і особливості прав, свобод і обов'язків громадян України. Їх класифікація.
26. Громадські (особисті) права громадян України.
27. Конституційне регулювання основних політичних прав громадян.
28. Конституційне регулювання основних соціально–економічних прав громадян.
29. Конституційні обов'язки громадян України, їх класифікація.
30. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.
31. Правовий статус іноземців в Україні.
32. Правовий статус біженців. Умови отримання і припинення статусу біженців.
33. Особливості реалізації особистих та політичних прав громадян в умовах надзвичайного стану.
34. Поняття і види об'єднань громадян, їх місце в конституційних правовідносинах.
35. Конституційно-правовий статус політичних партій, як суб'єктів конституційно-правових відносин.
36. Правові основи створення та функціонування засобів масової інформації як впливового суб'єкту конституційно–правових відносин.
37. Поняття виборів та виборчого права.
38. Конституційні принципи виборчого права.
39. Загальна характеристика виборчого процесу в Україні (строки, суб'єкти, стадії).
40. Система виборчих комісій України, як органи, що забезпечують організацію та проведення виборів різних форм в Україні.
41. Поняття та види виборчих систем. Застосування їх в Україні.
42. Поняття й види референдумів в Україні.
43. Предмет всеукраїнського референдуму.
44. Предмет місцевих референдумів.
45. Порядок призначення референдумів, підготовка та проведення референдумів.
46. Конституційне законодавство, регулююче правовий статус Верховної Ради України.
47. Структура Верховної Ради України.
48. Функції та повноваження Верховної Ради України.
49. Акти Верховної Ради України.
50. Уповноважений Верховної Ради з прав людини в Україні.
51. Характеристика законодавства України, регулюючого правовий стан народних депутатів.
52. Строки повноваження народного депутата, дострокове припинення повноважень народного депутата України.
53. Основні гарантії депутатської діяльності в Україні (юридичний імунітет та юридичний індемнітет).
54. Загальна характеристика законодавства, регулюючого правовий статус Президента України.
55. Президент України як глава держави.
56. Повноваження Президента України.
57. Рада національної безпеки та оборони України.
58. Характеристика законодавства, регулюючого правовий статус Кабінету Міністрів України.
59. Склад уряду України.
60. Порядок формування Кабінету Міністрів України.

61. Повноваження Кабінету Міністрів України.
62. Законодавство, що регулює питання судоустрою в Україні.
63. Система судів в Україні, принципи їх діяльності, порядок обрання.
64. Правовий статус Прокуратури України, порядок формування, основні завдання.
65. Характеристика діючого законодавства про Конституційний Суд України.
66. Конституційний Суд в системі, державних органів влади України.
67. Конституційний Суд України: структура, порядок формування, принципи діяльності.
68. Правовий статус суддів Конституційного Суду України.
69. Роль Конституційного Суду для забезпечення конституційної законності в Україні, для охорони Конституції.
70. Конституційне регулювання місцевого самоврядування в Україні.
71. Система органів самоврядування, їх правовий статус.
72. Особливості територіального устрою в Україні.
73. Адміністративно-територіальний устрій України і його конституційно-правове регулювання.
74. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим у складі України.
75. Законодавство, регулююче державну символіку України та його загальна характер.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом: 120 год., із них: лекції – 22 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 24 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 26 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НАРОДОВЛАДДЯ (78 б)		Змістовий модуль II. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНИХ ОСІБ (110 б)		Змістовий модуль III. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ (125 б)		
Лекції (бали)	<i>Л1 (1 б) Л2 (1 б)</i>	<i>Л3 (1 б) Л4 (1 б)</i>	<i>Л5 (1 б) Л6 (1 б)</i>	<i>Л7 (1 б)</i>	<i>Л8 (1 б) Л9 (1 б)</i>	<i>Л10 (1 б) Л11 (1 б)</i>	
Семінарські заняття (теми, бали)		<i>С1 (11 б) С2 (11 б)</i>		<i>С3 (11 б)</i>		<i>С4 (11 б) С5 (11 б)</i>	
Практичні заняття (теми, бали)	<i>Пр1 (11 б) Пр2 (11 б)</i>		<i>Пр3 (11 б) Пр4 (11 б) Пр5 (11 б)</i>	<i>Пр6 (11 б) Пр7 (11 б) Пр8 (11 б)</i>	<i>Пр9 (11 б) Пр10 (11 б)</i>		<i>Пр11 (11 б) Пр12 (11 б)</i>
Модульні КР	<i>МКР № 1 - 25 балів</i>		<i>МКР № 2 - 25 балів</i>		<i>МКР № 3 - 25 балів МКР № 4 - 25 балів</i>		
СР (бали)	<i>Письмове завдання (5 б)</i>		<i>Письмове завдання (5 б)</i>		<i>Письмове завдання (5 б)</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Екзамен 40 балів</i>						

для заочної форми навчання

Разом: 120 год., із них: лекції – 6 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 104 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НАРОДОВЛАДДЯ (28 б)		Змістовий модуль II. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ФІЗИЧНИХ ОСІБ (27 б)		Змістовий модуль III. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ (28 б)		
Лекції (бали)	<i>Л1 (1 б)</i>		<i>Л2 (1 б)</i>		<i>Л3 (1 б)</i>		
Семінарські заняття (теми, бали)		<i>С1 (11 б)</i>				<i>С2 (11 б)</i>	
Практичні заняття (теми, бали)	<i>Пр1 (11 б)</i>			<i>Пр2 (11 б)</i>			<i>Пр3 (11 б)</i>
СР (бали)	<i>Письмове завдання (5 б)</i>		<i>Письмове завдання (5 б)</i>		<i>Письмове завдання (5 б)</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Екзамен 40 балів</i>						

8. Рекомендована джерела

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141; 2005. — № 2. — Ст. 44.
2. Декларація “Про державний суверенітет України” від 16 липня 1990 року // Відомості Верховної Ради України. — 1990. — № 31. — Ст.429.
3. Акт проголошення незалежності України // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 38.
4. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97–ВР // Відомості Верховної Ради. — 1997. — № 24. — С. 170.
6. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII // Офіційний вісник України. — 2014. — № 36. — ст. 35.
7. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235–III // Відомості Верховної Ради. — 2001. — № 13. — С. 65.
8. Закон України “Про Центральну виборчу комісію” від 30 червня 2004 р. № 1932–IV // Відомості Верховної Ради. — 2004. — №36. — Ст. 448; 2005. — №35–36. — Ст. 446; 2007 – № 13. — Ст. 134.
9. Закон України “Про уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 року № 776/97–ВР // Відомості Верховної Ради. — 1998. — № 20. — Ст. 99.
10. Закон України “Про судоустрій та статус суддів” від 02.06.2016 № 2453–VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545
11. Закон України “Про столицю України – місто–герой Київ” від 15 січня 1999 року // Відомості Верховної Ради. — 1999. — № 11. — Ст. 79.
12. Закон України “Про статус народного депутата України” від 17 листопада 1992 року № 2790–XII // Відомості Верховної Ради. — 1993. — № 3. — Ст. 17.
13. Закон України “Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 року № 93–IV // Відомості Верховної Ради. — 2002. — № 40. — Ст. 290.
14. Закон України “Про прокуратуру” від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації” від 23 квітня 1991 року № 987–XII // Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 25. — Ст. 283.
15. Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” від 22 вересня 2011 року № 3773-VI I // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 19-20, ст.179
16. Закон України “Про правовий статус закордонних українців” від 4 березня 2004 року № 1582–IV // Відомості Верховної Ради. — 2004. — № 25. — Ст. 343.
17. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” від 16 березня 2000 року № 1550–III // Відомості Верховної Ради. — 2000. — №23. — Ст. 176.
18. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” від 6 квітня 2000 року № 1647–III // Відомості Верховної Ради. — 2000. — № 28. — Ст. 224.
19. Закон України “Про політичні партії” від 5 квітня 2001 року № 2365–III // Відомості Верховної Ради. — 2001. — №23. — Ст. 118.
20. Закон України “Про органи самоорганізації населення” від 11 липня 2001 року № 2625–III // Відомості Верховної Ради. — № 48. — Ст. 254.
21. Закон України “Про національні меншини в Україні” від 25 червня 1992 року № 2494–XII // Відомості Верховної Ради. — 1992. — № 36. — Ст. 529.
22. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 9 квітня 1999 року № 586–XIV// Відомості Верховної Ради. — 1999. — № 20. –21. — Ст. 190.
23. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року № 280/97–ВР // Відомості Верховної Ради. — 1997. — №24. — Ст. 170.

24. Закон України “Про Конституційний Суд України” від 16 жовтня 1996 року № 422/96–ВР// Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 49. – Ст. 272.
25. Закон України “Про комітети Верховної Ради України” від 4 квітня 1995 року № 116/95–ВР // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 19. – Ст. 134.
26. Закон України “Про Кабінет Міністрів України” від 27.02.2014 № 794-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014 – № 13, ст. 222.
27. Закон України “Про імміграцію” від 7 червня 2001 року № 2491–III // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 41. – Ст. 197.
28. Закон України “Про звернення громадян” від 2 жовтня 1996 року № 393/96–ВР // Відомості Верховної ради. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
29. Закон України “Про державний кордон” від 4 листопада 1991 року № 1777–XII // Відомості Верховної Ради України 1992. – № 2. – ст. 5.
30. Закон України “Про громадянство України” від 18 січня 2001 року № 2235–III // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 13. – ст. 65.
31. Закон України “Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим” від 10 лютого 1998 р. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 29. – Ст. 191.
32. Закон України “Про Автономну Республіку Крим” від 17 березня 1995 року № 95/95–ВР // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 11. – Ст. 69.
33. Закон України “ Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту ” від 8 липня 2011 року № 3671–VI // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 16. – Ст. 146.
34. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <www.rada.gov.ua>
35. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <www.rada.gov.ua>.
36. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин. Прийнято резолюцією 47/135 Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <www.rada.gov.ua>
37. Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 13. – С. 359.
38. Загальна декларація прав людини. Генеральна Асамблея ООН 10 грудня 1948 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <www.rada.gov.ua>

Базові:

1. Конституційне право України: підручник / [Т. М. Слінько та ін.] ; за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2020. - 590 с.
2. Конституційне право зарубіжних країн: підручник / [І. О. Бондаренко та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. В. Мішиної, доц. В. О. Міхальова]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 641 с.
3. Конституційне право зарубіжних країн: навч.-метод. посіб. для курсантів та студентів ден. форми навчання / В. М. Пекарчук, В. С. Олійник, М. М. Ребкало ; Акад. Держ. пенітенціар. служби. - Чернігів : Академія ДПтС, 2019. - 177 с.
4. Конституційне право: підручник / [О. С. Бакумов та ін.] ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. - 483 с.
5. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. / О. В. Совгіря, Н. Г. Шукліна. - Київ : Юрінком Інтер, 2018. - 554 с.
6. Конституційне право України: навч. посіб. / Ю. О. Фрицький ; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини "Україна", Ін-т права та суспіл. відносин. - Київ : Університет "Україна", 2018. - 220 с.
7. Конституційне правосуддя в Україні: (авт. спецкурс) : навч.-метод. посіб. / проф. А. О. Селіванов. - Харків ; Київ : Логос, 2018. – 91

8. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін. ; уклад.: Коцкулич В. В., Джуган В. В.] ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. - 8-е вид., перероб. та допов. - Ужгород : Гельветика, 2018. - 409 с.
9. Конституційне право на працю: монографія / В. В. Хромей ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. - 239 с.
10. Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: теоретико-методологічний аспект: монографія / В. В. Шамрай. - Одеса : Фенікс, 2018. - 358 с.
11. Конституційне право України: підручник / [І. М. Алмаші та ін.] ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. - Вид. 9-е, перероб. та допов. - Ужгород : Гельветика, 2018. - 461 с.
12. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / [Афанасьєва М. В. та ін. ; за заг. ред. Афанасьєвої М. В., Єзерова А. А.] ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса : Юридична література, 2017. - 254 с.
13. Конституційне право України (особлива частина): практикум / В. С. Віткова ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса : Фенікс, 2017.
14. Конституційне право України: підручник / [Алмаші І. М. та ін.] ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. - 8-е вид., перероб. та допов. - Ужгород : Гельветика, 2016. - 474 с.
15. Конституційне право України: підручник / Федоренко В. Л. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : Ліра-К, 2016. - 615 с.
16. Конституційне право на звернення до міжнародних судових установ та міжнародних організацій: монографія / Л. М. Дешко ; Ужгород. нац. ун-т. - Ужгород : Гельветика, 2016. - 387 с.
17. Конституційне право України: навч.-метод. посіб. / А. Р. Крусян ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. конституц. права. - Одеса : Фенікс, 2015. - 134
18. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія / О. С. Бакумов ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2015. - 245
19. Курс сучасного конституційного права України / О. В. Скрипнюк ; Академія правових наук України. - Харків : Право, 2009. - 468 с.

Додаткові:

1. Авер'янов В. Закон про Кабінет Міністрів України: результат доктринального тлумачення // Право України. – 2007. – № 6. – С. 3.
3. Антонович М. Права національних меншин в Україні: національне законодавство та міжнародно–правові стандарти // Право України. – 2004. – № 6. – С. 9 – 13.
4. Аракелян М., Узун Н. Забезпечення конституційного права людини на захист прав і свобод судом // Право України. – 2006. – № 3. – С. 19.
5. Бабенко К. Конституція України як фактор стабілізації та розвитку правового і політичного життя суспільства // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 1. – С. 38.
6. Бабенко К. Політичні чинники впливу на процес реалізації Конституції України // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 2. – С. 57.
7. Бабенко К. Проблема стабільності Конституції в умовах зміни суспільних відносин // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – №2 (78). – С. 8.
8. Бабенко К.А. Конституційне закріплення демократичних основ організації державної влади (теорія і практика реалізації) // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 68.
9. Бабенко К.А. Становлення громадянського суспільства в Україні: конституційний вимір // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 12. – С. 5.
10. Барабаш Ю. Проблеми взаємодії Президента та Уряду в механізмі здійснення зовнішньої політики в Україні: конституційно–правовий аналіз //Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 1(48). – С.75.

11. Барабаш Ю. Роль Верховної Ради України у розв'язанні державно–правових конфліктів на сучасному етапі державотворення // Вісник академії правових наук України. – № 1 (40). – 2005. – С. 55.
12. Батанов О. Статут територіальної громади – основний нормативний акт місцевого самоврядування // Право України. – 2004. – № 7. – С. 30 – 34.
13. Батанов О. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки // Вісник ЦВК. – 2008. – №2(12). – С.51 – 57.
14. Батанов О.В. Функції муніципальної влади: поняття та класифікація //Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 11. – С. 17.
15. Белєвська О. Проблеми визначення сутності адміністративно–правового статусу іноземців в Україні // Право України. – 2008. – №1. – С.139–142.
16. Білак (Тесленко) М. Президент України як гарант Конституції України //Право України. – 2007. – № 11. – С. 11.
17. Богашов О. Електоральна гілка влади як потенціальний напрям розвитку системи виборчих комісій України // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 3. – С.107–114.
18. Богашов О.А. Аксиологія виборів та виборчого процесу в Україні (до постановки проблеми) // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справа. Серія юридична. Збірник наукових праць / Головний редактор В.Л. Ординський. – Львів: Ль–в ДУВС, 2008. – Вип. 1. – С. 84–91.
19. Богашов О.А. Виборчі комісії в системі органів публічної влади України: конституційно–правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.02. / Богашов Олександр Анатолійович. – Х., 2009. – 231 с.
20. Богашов О.А. Кодифікація виборчого законодавства: окрема думка // Вибори та демократія. – 2009. – № 3. – С. 12 – 18.
21. Богашов О.А. Конституційно–правова характеристика зарубіжного та вітчизняного досвіду порядку формування вищих виборчих органів / О.А. Богашов // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2011. – № 2 (21). – С. 65 – 69.
22. Богашов О.А. Конституційно–правові реалії інституту місцевого референдуму в Україні / О.А. Богашов // Центральноукраїнський правничий часопис. – 2010. – Спеціальний випуск. – С. 24–31.
23. Богашов О.А. Концептуальні засади діяльності системи виборчих комісій в Україні // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2007. – № 2. С. 27–35.
24. Богашов О.А. Методологічні основи застосування історико–правового методу при проведенні політико–юридичних досліджень у сфері конституційного права / О.А. Богашов // Центральноукраїнський правничий часопис. – 2011. – № 1. – С. 24 – 31.
25. Богашов О.А. Освітні та професійні вимоги до членів дільничних виборчих комісій в Україні // Вибори та демократія. – 2008. – № 1 (15). – С. 11–17.
26. Богашов О.А. Поняття та правова природа органів управління виборчим процесом права / О.А. Богашов // Вибори та демократія. – 2011. – № 1. – С. 21 – 28.
27. Богашов О.А. Порівняльна конституційно–правова характеристика вищих виборчих органів України, Російської Федерації та Республіки Білорусь // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2009. – № 2–3 (16–17). – С. 89 – 92.
28. Богашов О.А. Принципи діяльності системи виборчих комісій як органів публічної влади України // Південноукраїнський правничий часопис. – 2008. – № 2. – С. 16 – 20.
29. Богашов О.А. Формування окружних виборчих комісій в умовах мажоритарно–пропорційної системи обрання народних депутатів України: аналіз оновленого законодавства права / О.А. Богашов // Вибори та демократія. – 2012. – № 1. – С. 17–22.
30. Богашов О.А. Функції системи виборчих комісій в Україні // Вибори та демократія. – 2008. – № 3. – С. 12 – 18.
31. Борденюк В. Територіальна автономія як форма децентралізації державної влади: конституційно–правові аспекти // Юридична Україна. – 2004. – № 11. – С. 8.

32. Бугаєв С. Право національних меншин на представництво: актуальні проблеми законодавчого забезпечення в Україні // *Вибори та демократія: Науково-просвітницький правничий журнал*, 2005. – № 1(3). – С. 51–59.
33. Бульба О. Деякі аспекти реформування моделі поділу влади в Україні // *Право України*. – 2004. – № 4. – С. 27.
34. Вакуленко Т. Право на захист відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав та основних свобод людини // *Право України*. – 2004. – № 2. – С. 38.
35. Гагиев А.К. «Развитие конституционных норм: допустимые пределы» // *Государство и право*, 2000. № 1. – Ст.2–3.
36. Гончаренко В. Право законодавчих органів УСРР на конституційні протести і його реалізація у 1920–ті роки // *Вісник Академії правових наук України*. – 2007. – № 1(48). – С. 108.
37. Гончаренко В. Функціонування органів самоорганізації населення у системі місцевого самоврядування // *Підприємництво, господарство і право*. – 2007. – № 11. – С. 11.
38. Горовенко М. Парламентські комітети і комісії в Україні та зарубіжних країнах // *Право України*. – 2008. – № 7. – С.30–34.
39. Грабильников А.В. Поняття конституційного права громадян України "брати участь в управлінні державними справами" // *Часопис Київського університету права*. – 2004. – № 2. – С. 32 – 36.
40. Гринюк Р.Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація. – К.: Ін Юре, 2004. – 388с.
41. Данилюк Ю. Про поняття об'єктів конституційних правовідносин // *Право України*. – 2008. – № 8. – С. 9–14.
42. Декларація про державний суверенітет України // *Відомості Верховної Ради України*. – 1990. – № 3. – Ст. 429.
43. Делія Ю. Місцеве самоврядування як право територіальної громади // *Право України*. – 2005. – № 5. – С. 45.
44. Дерев'янка С. Віковий ценз учасників виборів і референдумів за конституціями світу: порівняльно-правовий аналіз // *Вибори і демократія*. – 2008. – № 1 (15). – С. 17 – 24.
45. Дерев'янка Б. Питання депутатської недоторканності // *Підприємництво, господарство і право*. – 2007. – № 11. – С. 3.
46. Дмитриев Ю.А., Комарова В.В. Референдум в системе народовластия. – М.: Манускрипт, 1995. □ 323 с.
47. Дробуш І.В. Актуальні проблеми юридичної відповідальності в сфері реалізації виборчих прав громадян України // *Часопис Київського університету права*. – 2006. – № 4. – С.58–64.
48. Енгибарян Р.В., Тадевосян Э.В. О некоторых дискуссионных теоретико-методологических вопросах курса конституционного права // *Государство и право*. 2001. № 1.
49. Жук Н. Про конституційне реформування влади // *Вісник Академії правових наук України*. – № 3 (42). – 2005. – С. 76 – 83.
50. Журавель Я. Класифікація органів місцевого самоврядування // *Підприємництво, господарство і право*. – 2007. – № 4. – С. 61.
51. Журавель Я. Проблеми призначення виборів до органів місцевого самоврядування // *Підприємництво, господарство і право*. – 2007. – № 8. – С. 100.
52. Журавський В. Питання реформування місцевого самоврядування в Україні // *Право України*. – 2005. – № 11. – С. 24.
53. Журавський В. Щодо реформи адміністративно-територіального устрою України // *Право України*. – 2005. – № 8. – С.16–18.
54. Заворотченко Т.М. Поняття і види організаційно-правових гарантій конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні // *Часопис Київського університету права*. – 2006. – № 4. – С. 75.
55. Задорожня Г. Специфіка нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування // *Право України*. – 2007. – № 6. – С. 18.

56. Заєць І. Порівняльно–правовий аналіз статусу області: світовий досвід // Вісник Львівського університету. – 2004. – Вип. 40.– С.174–183.
57. Заморська Л.І. Конституційно–правові норми як специфічний вид правових норм у сучасній теорії права // Л.І. Заморська // Держава і право: збірник наукових прац. Юридичні і політичні науки. Випуск № 48 . – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 3 – 9.
58. Заяць Н. Вибори як реалії сучасної державно–правової дійсності: теоретичний аспект // Право України. – 2007. – № 11. – С.26–30.
59. Заяць Н. Інститут імперативного мандата у контексті пропорційної виборчої системи // Право України. – 2008. – № 4. – С. 21 – 27.
60. Івершенко Л. Зміст конституційного права людини і громадянина на приватну власність // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 7. – С. 88.
61. Історія української Конституції / Упоряд. А. Г. Слюсаренко, М.В. Томенко. – К. : Право, 1997. – 464 с.
62. Калиновський Б. Державні гарантії здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування в Україні // Право України. – 2005. – № 9. – С. 15.
63. Калініченко О. Теоретико–правові ідеї захисту прав, свобод та обов’язків людини і громадянина // Право України. – 2005. – № 5. – С. 21 – 25
64. Кармаза О. О. Правовий статус біженця та процедура його отримання / Центр правових досліджень. — К. : Видав. Фурса С.Я., 2006. — 128с.
65. Кафарський В. Кабінет Міністрів України: проблеми формування в нових політико–правових умовах // Право України. – 2006. – № 8. – С. 3.
66. Кафарський В. Політичні партії і конституційне будівництво в Україні // Право України. –2008. – №4
67. Кафарський В. Правові засади функціонування Кабінету Міністрів України // Право України. – 2006. – № 6. – С. 8
68. Кафарський В.І. Пропорційна система виборів: проблеми законодавчого регулювання // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 12. – С.15–19.
69. Кафарський В.І. Система виборів в Україні: пошук оптимального варіанта // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 9. – С.5–9.
70. Книгін К. Реалізація народного волевиявлення, вираженого в рішеннях всеукраїнських референдумів: окремі проблеми // Право України .– 2003.–№8.– С. 44–47.
71. Книш В.В. Методологічні проблеми визначення дефініції «конституційно–правова відповідальність суб’єктів державно–політичних відносин» / В.В. Книш // Держава і право: збірник наукових прац. Юридичні і політичні науки. Випуск № 48. – К.:Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 131 – 137.
72. Князевич Р. Конституційно–правові підстави для прийняття нової Конституції України // Право України. – 2007. – № 6. – С. 9.
73. Ковалишин І.Г. Роль регіонів у регулюванні міграційних процесів в Україні // Правові проблеми реформування регіональної влади: Матеріали наук.–практ.конф., м.Харків. –12 квітня 2002р./ За ред.проф. Ю.П.Битяка. – Харків: НДІ держ.буд–ва та місцевого самоврядування АпрН України, 2002.– С.86–87.
74. Ковалишин І.Г. Правовий статус біженців в Україні як вид правового статусу іноземців // Право України. – 2001.– №2.– С.38–42.
75. Козодой Л.М. Конституційно–правовий статус суб’єктів виборчого процесу в Україні. Автореферат дис. ...канд. юрид. наук. – К., 2006. – 20 с.
76. Колісник В. Конституційна реформа в контексті посилення політичної відповідальності // Вісник Академії правових наук України. – № 1 (40). – 2005. – С. 38 – 44.
77. Колісник В. Національний суверенітет та право націй на самовизначення // Вісник Академії правових наук України, 2001. – № 1(24). – С. 112–120.
78. Колісник В. Про визначення поняття правового статусу національних меншин та його головних елементів // Вісник Академії правових наук України, 2002. – № 2(29). – С. 99–106.

79. Коломієць Ю.М. Інститут глави держави в системі вищих органів влади й управління зарубіжних країн. – Харків: Основа, Ун–т внутр. справ, 1998. – 246 с.
80. Костишин Р.В. Поняття та зміст принципів передвиборчої агітації // Держава і право. – 2008. – № 34
81. Кравченко В.В. Конституційне право України: Навчальний посібник. – Вид. 6–те, виправл. та доповн. – К.: Атіка, 2007. – 592 с.
82. Кузьменко П. Класифікація конституційних прав і свобод людини та громадянина за Конституцією України // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 3. – С. 95 – 98.
83. Ладиченко В. Методологічні аспекти взаємодії держави і громадянського суспільства // Право України. – 2007. – №10. – С. 9.
84. Ларченко М. Національні меншини. Правові запобіжники дискримінації // Віче, 2004. – № 4. – С. 35–42.
85. Лук'янов Д., Пономарьова Г. Правова і політична оцінка загороджувального бар'єра як інституту виборчого права // Право України. – 2005. – № 12. – С.10–15.
86. Любченко П.М. Місцеве самоврядування і громадські організації: правове регулювання взаємовідносин // Проблеми законності. – 2007. – Вип.90. – С.19–28.
87. Майданик О. Організаційно–правові форми здійснення парламентського контролю в Україні // Право України. – 2003. – № 7. – С. 9 – 14.
88. Майданик О. Поняття і сутність парламентського контролю // Право України. – 2004. – № 10. – С. 12 – 16.
89. Майданик О.О. Форма парламентського контролю: поняття, особливості, різноманітність // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 5. – С. 14.
90. Майданик О. Повноваження та форми діяльності народного депутата України у сфері парламентського контролю (теоретичний аспект) // Право України. – 2007. – № 8. – С. 9.
91. Майданик О.О. Форма парламентського контролю: поняття, особливості, різноманітність // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 5. – С. 14.
92. Макаренко О. Роль Кабінету Міністрів України у конституційно–правовому механізмі здійснення зовнішньої політики // Право України. – 2007. – № 9. – С. 6.
93. Мироненко О. Концептуальні засади радянської системи конституційного контролю повоєнного періоду (1946–1980 рр.) // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 2. – С. 29.
94. Мироненко О. М. Історія Конституції України. – К.: Ін Юре, 1997. – 60 с.
95. Михайлюк О. Про правове забезпечення конституційних гарантій прав і свобод людини в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 9. – С. 55 – 58.
96. Мінченко Р. Інтелект суспільства і демократичний правовий прогрес в Україні // Право України. – 2007. – № 7. – С. 8–12.
97. Назаров І.В. Органи судової влади України // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 10 (86). – С. 9.
98. Нонко О. Конституційний процес в Україні та вплив на нього Ради Європи // Право України. – 2006. – № 9. – С. 21.
99. Ольховський Є., Ольховський Б. Проблеми взаємовідносин гілок влади в сучасних умовах // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 1(48). – С.85.
100. Онищук М.В. Конституційні принципи референдної демократії в Україні // Конституція і конституціоналізм в Україні: вибіркові проблеми. Збірник наукових праць членів Товариства конституційного права з нагоди десятої річниці Конституції України, Конституційного Суду України та самого товариства / Відпов. ред. проф. Мартиненко П.Ф. і доц. Кампо В.М. – К., «Купрія–нова», 2007. – 320 с.
101. Онищук М. Категорія “референдна демократія” в конституційному праві України // Право України. – 2007. – №11. – С. 3–10.
102. Орзих М. Судебная власть в условиях реформаторских ожиданий «новой конституционной эры» в Украине // Юридический вестник. – 2007. – №1. – С.28.

103. Основные права и свободы гражданина Украины. Механизм их реализации: Учебное пособие // Сост.: В.Д. Волков, Р.Ф. Гринюк, Е.Н. Дорошева и др. – Донецк: ДонНУ, 2002. – 162 с.
104. Паламарчук М. Всеукраїнський референдум у політичній системі України // Право України. – 2005. – № 5. – С.42–48.
105. Параграф перший Конституції Пилипа Орлика. Науковий коментар. // Вісник Конституційного Суду України. – 2007. – № 5. – С. 85.
106. Пащенко О. Європейські стандарти у галузі прав людини: реалії та перспективи українського законодавства // Право України. – 2006. – № 4. – С. 32.
107. Погорілка В.Р. “Конституційне право України”\ Наукова Думка.– 2000 –Ст. 135
108. Погорілко В., Федоренко В. Об’єкти конституційного права України: поняття, ознаки та види // Право України. – 2004. – № 2. – С. 9 – 15.
109. Погорілко В.Ф. Основи конституційного ладу України. – К.: Ін Юре, 1997.
110. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Поняття та юридичні властивості Конституції України // Право України. – 2006. – № 11. – С. 4.
111. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Система і структура Конституції України: проблеми теорії та практики // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 4. – С. 12.
112. Подима Я. Конституційно–правовий принцип рівності громадян: актуальні питання теорії та практики // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 8. – С. 96.
113. Портнов А. Юридичне оформлення актів конституційного судочинства: сучасний стан та шлях вдосконалення // Вісник Академії правових наук України. – 2008. – № 4. – С 36–54.
114. Прієшкіна О.В. Конституційний лад і політична система України: теоретико–правові аспекти // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 79.
115. Різник С.В. Кабінет Міністрів України як організаційно–правова гарантія конституційного права людини і громадянина на підприємницьку діяльність // Часопис Київського університету права. – 2008. – №2. – С.96–100.
116. Рудик П.А. Конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи . – К.: Атіка, 2006. – 256 с.
117. Савчин М. Конституційний Суд України у механізмі гарантування прав і свобод людини // Право України. – № 4. – 1999. – С. 35 – 38.
118. Семенюк О. Перешкоджання участі у референдумі шляхом насильства //Право України. – 2008. – №7. – С.114–117.
119. Сенюшкіна Т. Права національних меншин та етнічні конфлікти // Вісник Української Академії державного управління, 2003. – № 1. – С. 120–129.
120. Сergyгіна С.Г. Теоретично–правові та організаційні засади функціонування інституту президентства в Україні. Монографія.— Харків: «Ксілон», 2001. – 280 с.
121. Скрипнюк О. Система конституційного права України: поняття та її складові елементи // Право України. – 2008. – №7. – С.4–8.
122. Скрипнюк О.В. Поняття та види відповідальності за порушення виборчого законодавства // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 2. – С.18–21.
123. Скрипнюк О.В. Соціальна держава в Україні: конституційно–правові основи, принципи та фактори побудови // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2007. – № 10 (72). – С. 5.
124. Словська І. Передумови становлення сучасного українського конституціоналізму // Право України. – 2003. – № 3. – С. 134.
125. Совгіря О. Парламентська коаліція – новий суб’єкт конституційного права України // Право України. – 2007. – № 2. – С. 14.
126. Совгіря О. Угода про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України: аналіз правової природи // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2007. – № 7 (69). – С. 24.
127. Совгіря О.В. Конституційно – правова відповідальність парламентської опозиції в Україні: перспективи законодавчого регулювання // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 1. – С. 5.

128. Старобор О. Конституційні принципи правового статусу людини і громадянина в Україні // *Право України*. – 2007. – № 4. – С. 30.
129. Степанов И.М. «Конституция и политика». Москва, 1984. С. 37.
130. Строган А. Взаємозалежність і взаємообумовленість громадянського суспільства та правової держави // *Право України*. – 2007. – №10. – С. 14–16.
131. Суржинський М.І. Деякі питання щодо сучасного розуміння громадянства Європейського Союзу / М.І. Суржинський // *Актуальні питання реформування правової системи України: Збірник наукових статей за матеріалами I Міжвузівської науково–практичної конференції 27–28 травня 2005р.: У 2 ч. – Ч. 2* – Луцьк: Волинський державний університет ім. Лесі Українки, 2005. – С. 224–226.
132. Суржинський М.І. Деякі питання щодо сучасного розуміння поняття „громадянство” / М.І. Суржинський // *Другі юридичні читання: Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції 18 травня 2005 р.* – К.: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, 2005. – С. 526–528.
133. Суржинський М.І. Конституційно–правове регулювання громадянства України / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 37. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 189–195.
134. Суржинський М.І. Міжнародно–правові стандарти у галузі громадянства: теоретичний аспект / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 36. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 211–217.
135. Суржинський М.І. Належність до громадянства України: теоретико–правові питання / М.І. Суржинський // *Часопис Київського університету права.* – 2006. – № 2. – С. 90–95.
136. Суржинський М.І. Основні етапи становлення та розвитку інституту громадянства в Україні / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 34. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. – С. 186–192.
137. Суржинський М.І. Подвійне (множинне) громадянство: світова практика / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 27. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – С. 229–235.
138. Суржинський М.І. Право на громадянство / М.І. Суржинський, М.О. Баймуратов, Ю.О. Волошин, Н.В. Воротіна та ін. // *Конституційні права, свободи і обов’язки людини і громадянина в Україні: Монографія / За ред. Ю.С. Шемшученка.* – К.: Вид. „Юридична думка”. – 2008. – С. 80–100.
139. Суржинський М.І. Правові аспекти громадянства Європейського Союзу / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 29. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – С. 228–233.
140. Суржинський М.І. Принципи громадянства: теоретико–правовий аналіз / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 32. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. – С. 147–154.
141. Суржинський М.І. Теоретико–правові питання набуття громадянства / М.І. Суржинський // *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки.* – Вип. 42. – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2008. – С. 227–233.
142. Суржинський М.І. Щодо поняття громадянства: теоретичний аспект / М.І. Суржинський // *Часопис Київського університету права.* – 2006. – № 4. – С. 96–101.
143. Суржинський М.І. Юридична природа громадянства / М.І. Суржинський // *Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку: Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (27.01 – 2.02.2006 р., м. Косів Івано–Франківської обл.).* Вип. 7. – К.: Національна академія наук України, Київський університет права, 2006. – С. 178–181.
144. Сухонос В. Класифікація інституту глави держави: критерії та види // *Право України*. – 2007. – № 11. – С. 17.
145. Сухонос В. Функції прокуратури та їх співвідношення з діяльністю // *Підприємництво, господарство і право.* – 2007. – № 9. – С. 94.

146. Сушкова Х.В. Конституційно–правові аспекти якісного складу Верховної Ради України в умовах реформування виборчої системи // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 7. – С. 5.
147. Сушкова Х.В. Правовий зміст представницької функції Верховної Ради України та його закріплення Конституцією України // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 8. – С. 5.
148. Тарасов О.А. «Конституционные основы ответственности государственных органов». Автореф. канд. юрид. наук. Москва, 1986. С.
149. Тацій В., Годика Ю. Проблеми становлення сучасного конституціоналізму в Україні // Право України. – 2001. – №6. – С. 3–7.
150. Тварковський Л.І. До питання щодо науково–теоретичного визначення поняття «територіальний устрій держави» / Л.І. Тварковський // Держава і право: збірник наукових прац. Юридичні і політичні науки. Випуск № 48 . – К.: Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 3
151. Тесленко М. «Непорушність» Конституції як особлива гарантія її правової охорони. // Право України. – 2006. – № 11. –С. 10.
152. Тимченко І. Принцип гласності — один з фундаментальних принципів діяльності Конституційного Суду України // Право України. – № 6. – 1998. – С. 3 – 5.
153. Тихомиров Ю.А. Развитие теории конституционного права // Госу–дарство и право. 1998. – №7. – 66
154. Годика Ю.М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: Монографія. – Х.: Факт, 2001. – 328 с.
155. Федоренко В.Л. Загальна і особлива частини як основні складові системи національного конституційного права // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2006. – № 10. – С. 5.
156. Федоренко В.Л. Інститут функцій конституційного права як елемент системи конституційного права України // Часопис київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 86–91.
157. Федоренко В.Л. Теоретико–методологічні проблеми системи сучасного конституційного права України // Право України. – 2007. – № 2. – С. 21.
158. Федоренко В.Л. Конституційно–правові основи всеукраїнського референдуму: проблеми теорії та практики. дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.02. / Федоренко Владислав Леонідович. – К., 1999. – 193 с.
159. Фрицький Ю. Парламент України–Верховна Рада та його роль у реалізації законодавчої влади // Право України. – 2007. – № 7. – С. 3 – 7.
160. Фрицький Ю.О. Значення Конституційного Договору між Верховною Радою України та Президентом України «Про основні засади організації та функціонування державної влади та місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України» для подальшого розвитку організації і функціонування державної влади в Основному Законі України // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 91.
161. Хонда М.П. Поняття столиці України – міста Києва та його конституційно–правового статусу // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки Випуск 35. — К.: Ін–т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. 2008. — С. 233.
162. Хрушова Л.А. Окремі питання процесуальних відносин прокурора і суду // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 1 (77). – С. 45.
163. Цоклан В.І. Класифікація сучасних джерел конституційного права України: проблеми теорії та практики // Часопис Київського університету права. – 2005. – №3. – С. 73–83.
164. Шаповал В. Конституційна категорія соціальної держави // Право України. – 2004. – № 5. – С. 14.
165. Шаповал В. Конституційні статуси людини і громадянина // Вісник Конституційного Суду України. – 2005. – № 5. – С. 57.
166. Шаповал В. М. Референдум як форма безпосередньої демократії // Вибори та демократія. – 2005. – № 3 (5). – С. 5–21.

167. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. — К.: Юридична фірма "Салком"; Юрінком Інтер, 2005. — 560 с.
168. Шаповал В., Шаповал Т. Загальні характеристики конституційних статусів людини і громадянина в Україні // Право України. — 2006. — № 9. — С. 47.
169. Шевченко Т. Дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі його не входження до складу фракції політичної партії або виходу із складу такої фракції // Підприємництво, господарство і право. — 2007. — № 5. — С. 108.
170. Шемшученко Ю., Ющик О. Політика, право, Конституція // Право України. — 2007. — № 8. — С. 6.
171. Шукліна Н.Г. Право на особисту недоторканність у системі конституційних прав і свобод людини і громадянина // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2007. — № 7 (69). — С. 31.